

Foto: Siewe Galerie

Gesprek met Steven Aalders

Een goed kunstwerk is tijdloos

Interview

Jurriaan Benschop | Het Gemeentemuseum in Den Haag nodigde Steven Aalders (1959) uit voor een expositie waar hij niet alleen recente eigen schilderijen toont, maar deze combineert met een keuze uit de collectie van het museum. Voor 'Cardinal Points' ging Aalders het depot in en koos hij schilderijen die samen 'een korte geschiedenis van de abstracte kunst' opleveren. Hij verzamelde een aantal geliefde meesters om zich heen, onder wie Donald Judd en Piet Mondriaan. Voorafgaand aan de tentoonstelling sprak Jurriaan Benschop met de schilder voor wie de moderne kunst nog lang niet is uitgeput.

Als ik Steven Aalders opzoek in zijn atelier in Amsterdam is hij net terug uit Miami, waar hij zijn serie *American Color Studies* liet zien. Schilderijen die steeds hetzelfde formaat hebben (30 x 30 cm) en ook hetzelfde motief tonen: vier balkjes die kloksgewijs in het beeld staan, verticaal op de heel en half, horizontaal op de kwart van de klok. Samen vormen de kleurbalkjes een denkbeeldige cirkel, of preciezer gezegd, die laten ze in het midden. Wat de werken van elkaar onderscheidt is de kleur en de wijze waarop de verf is aangebracht. Daar gaat het om bij deze schilder, ook bij de werken die hij in Den Haag laat zien: om toon en waarde van kleuren. Om de ruimtelijkheid die een kleur genereert. En of het geheel klopt en in evenwicht is. En ook, maar dat is een tweede, om de diepere betekenis die zich achter zulke formele en visuele aspecten verbergt. De kleuren in *American Color Studies* zijn steeds ontleend aan een specifiek schilderij van een Amerikaanse kunstenaar uit de twintigste eeuw, zoals *The Word II* (1954) van Barnett Newman. Aalders kiest vijf kleuren uit zo'n doek en die brengt hij over naar zijn schilderij; hij brengt ze onder in zijn beeldtaal van balken, banen, strepen en lijnen. Altijd recht. Hij maakte op vergelijkbare wijze ook herinterpretaties van Hollandse meesters, tien jaar terug, onder wie Mondriaan en Saenredam. De kunstgeschiedenis is, wat Aalders noemt, steeds een onderliggend thema in zijn werk.

Sprek je ook met de kunstenaars wiens werk je tot voorbeeld neemt voor een schilderij?

"Ik zou het wel willen maar meestal zijn ze al dood. Het werk, daarentegen, is voor mij zeer levend. Het interpreteren van een doek is een aanleiding om me verder te verdiepen in iemands werk. Ik ben bijvoorbeeld op Long Island geweest, waar Willem de Kooning zijn atelier had. Ook op Louse Point, het stukje land waar De Kooning een schilderij naar vernoemde. De Kooning hield van die plek omdat de kleuren en het licht hem deden denken aan het gebied in Nederland waar de rivieren in zee uitstromen. Het is, letterlijk, een luizig stukje land tussen lucht en water."

Heb je altijd in een minimale, geometrische beeldtaal gewerkt en je daarin thuis gevoeld?

"Nee, ik heb heel lang het gevoel gehad dat ik als kunstenaar moest kiezen tussen de strenge rechte lijnen van Mondriaan en de meer zinnelijke schilderkunst van De Kooning. Het duurde ook lang voordat ik een eigen stem vond in de kunst. Bepalend in dat proces was een bezoek aan een tentoonstelling van Donald Judd in 1988 in de Fundació Miró in Barcelona, waar ik destijds woonde. Ik zag dat Judds tentoonstelling heel sensueel was van kleur, van ritme. Het idee dat zijn werk koel en afstandelijk was, wat ik altijd had gedacht, viel daar van me af. Ik zag een choreografie van vorm en kleur. De tentoonstelling maakte mij duidelijk dat ik – via Judd – het pad van Mondriaan moest volgen. Dat lag het dichtst bij me. En daar gaat het om in de kunst, je moet als kunstenaar de weg vinden die voor jou nodig is. Overigens zag ik later dat de zinnelijkheid van De Kooning toch, via een omweg, weer mijn werk in sloop, in de kleur en verf. Maar de hoofdlijn was Mondriaan."

Je werk is geometrisch en streng qua vorm, maar het is ook beweeglijk en straalt lichtheid uit. Het is geen gewichtige kunst...

"Dat is precies was ik bij Judd zag – hem heb ik overigens destijds wel kort ontmoet – en wat je in muziek ook kunt ervaren, bijvoorbeeld bij Bach. Zijn werk is streng van vorm, maar swingt als geen

ander. In de schilderkunst kun je werken met de directe emotie van kleur, van bijvoorbeeld een knalrood vlak. Maar je hebt daarnaast ook de emoties van begrip en inzicht, die meer tijd vragen, minder direct werken. Dat interesseert me, hoe iemand, in een muziekstuk of schilderij, een gedachtegang uitzet, en hoe die zich langzaam openbaart aan de luisteraar of toeschouwer. Als dat lukt is het bijzonder, als je in een werk de gedachtegang van iemand kunt volgen. Dat is communicatie."

Heb je het gevoel dat de beeldtaal waarin je werkt onuitputtelijk is? Met andere woorden, heb je nooit zorgen over de keuze van motieven?

"Er is steeds nieuwe brandstof. Mijn werk voedt zich voor een groot deel met dat van andere schilders. Het hele idee van vernieuwing in de kunst, daar ben ik sceptisch over. Als kunstenaar ben ik een schakel in een traditie, ik geef iets door dat er al is. Je hebt in de geschiedenis grote cesuren, zoals met Malevich en de abstractie aan het begin van de twintigste eeuw of rond de Wereldoorlogen. Maar wij leven niet in zo'n periode. Wij hebben de luxe, ruimte en rust om terug te kijken en zijn erg met reflectie bezig. In tegenstelling tot bijvoorbeeld Mondriaan, die na de Eerste Wereldoorlog helemaal niets met de traditie te maken wilde hebben. Dat moest allemaal weg, de hele negentiende eeuw moest overboord. Vergeet niet, wij zijn gewend aan strakke interieurs, maar voor Mondriaan was die hele stoffige negentiende eeuw nog een dagelijkse realiteit. Voor Barnett Newman was het de Tweede Wereldoorlog. Na de verschrikkingen daarvan was een radicale stap nodig, een nieuw begin. Een 'nu' in plaats van het verleden. Bij Newman was het de *zip* die door het doek sneed en de kleurvlakken scherp van elkaar scheidde en tegelijk ook verbond. Dat is een formeel gegeven, maar er ligt een wereld aan betekenissen achter. Over Newman heb ik ook geschreven in het boek dat bij de tentoonstelling in Den Haag is verschenen, naar aanleiding van zijn *Broken Obelisk*. De omgekeerde obelisk die met zijn punt op de punt van een piramide rust."

Vind je het jammer dat je niet in een tijd leeft waarin kunstenaars historische stappen zetten?

"Ik zie vooral de mogelijkheden die het geeft. Wij leven in een panoramische tijd, we kunnen reizen, we kunnen alles in het echt zien. Dat heeft zijn weerslag op de kunst. Zelf ben ik bijzonder geïnteresseerd in de lijn van het modernisme, die in de jaren zeventig uitgeput leek te zijn en door conceptuele kunstenaars en postmodernisten in twijfel werd getrokken. Daar zie ik nog een enorm potentieel. In dat licht kan men ook mijn tentoonstelling in Den Haag zien, inclusief de kunstenaars die ik uit het depot heb gekozen, zoals Jan Schoonhoven, Ben Akkerman en Josef Albers."

Vind je je eigen werk, met die sterke interesse in het modernisme, anachronistisch?

"Ik denk dat in een goed kunstwerk de tijd helemaal niet bestaat."

'Steven Aalders, Cardinal Points', 30 jan. 2010 t/m 25 apr. 2010, Gemeentemuseum Den Haag, Stadhouderslaan 41, Den Haag, www.gemeentemuseum.nl

Steven Aalders, *Cardinal Points*, Steven Aalders, Rudi Fuchs, Thomas Lange, Benno Tempel (tekst), Irma Boom (ontwerp), 2010, Gemeentemuseum, paperback, 304 pag., NL, ISBN 9789080621923, € 54,95